

УДК 378.091:7.01:06.081

Рогожа Михайло Миколайович,

кандидат історичних наук, доцент, професор кафедри ГСЕСД Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука

НА ШЛЯХУ РОЗВИТКУ (становлення факультету декоративно-прикладного мистецтва КДІДПМД імені Михайла Бойчука)

Один із відомих українських мистецьких вишів – Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука – нещодавно відзначив свій 75-літній ювілей. Цей ювілей пов'язаний із створенням Київського республіканського художньо-промислового училища у 1938 р. Але відлік історії інституту можна вести і від 1930 року, із заснування Київського художньо-індустріального технікуму. Історія навчального закладу ще чекає на нових дослідників, зважаючи на відкритість сьогодні доступу до архівних матеріалів.

Огляд шляху розвитку процесу становлення інституту за радянської доби, зміни назви, структури та спеціальностей упродовж тривалого часу свідчить про обумовленість реорганізаційних дій суспільно-політичними завданнями, що їх ставила тодішня влада перед вищими навчальними закладами.

На початковому етапі на базі експериментальних майстерень Київського музею українського мистецтва була організована Школа майстрів декоративно-прикладного мистецтва. Підготовку за спеціалізаціями: художня кераміка, художнє ткацтво, художня вишивка, килимарство, декоративний розпис організаціїно та педагогічно вже в перші роки забезпечували провідні майстри українського декоративно-прикладного мистецтва: Іван Гончар, Тетяна Пата, Макар Муха, Олександра Тимченко, Марія Приймаченко, Поліна Глушен-

ко, Наталка Вовк, Параска Власенко, Олександра Кулик, Олександра Гряднова. Від 1938 р. Школа реорганізована в Київське республіканське художньо-промислове училище, де мистецькі традиції продовжували розвиватися, а здобутки виходили не тільки за межі республіки, а й за кордони СРСР. Участь у виставках високохудожніх робіт студентів і викладачів примножувала досягнення навчального закладу.

З реорганізації в 1963 р. училища в Київський художньо-промисловий технікум загальносоюзного підпорядкування розпочався новий етап: домінуючими стали спеціалізації, пов'язані з художнім оформленням та художнім конструюванням предметів побуту (в майбутньому вони заклали підвалини спеціалізації з дизайну); підготовка ж фахівців декоративно-прикладного мистецтва, на жаль, була припинена. Водночас державним коштом було збудовано сучасний комплекс приміщень, що дало можливість студентам постійно користуватися аудиторним фондом і майстернями на заняттях і в позаурочний час, особливо завдяки системі консультування та роботи спеціально створеного дорадчого вечірнього рисунка під керівництвом провідних художників.

Аналіз становлення системи освіти в навчальному закладі дає підстави стверджувати, що від 1988 р. остаточно структурувалися відділення технікуму: дизайну та декоративно-прикладного мистецтва (предтечі майбутніх факультетів). Упродовж де-

сятиліття (1988–1999) виношувалася й міцніла ідея трансформації начального закладу, зростав кадровий склад педагогів-майстрів. Уже з 1989 р. Київський художньо-промисловий технікум здійснив перший набір на відділення декоративно-прикладного мистецтва на спеціалізації: художній розпис, художня кераміка, художній текстиль, художня вишивка, художня обробка дерева та обробка металу.

Столичний технікум не страждав провінціалізмом, молоді мистецькі сили будили думку, ініціювали й запроваджували виставкову діяльність, вносили інтелектуальну складову, позбавляючи при цьому навчальний процес ремісництва, але утверджуючи в ньому професіоналізм. Переконливими прикладами цього є педагогічна діяльність у стінах закладу знаних майстрів, зокрема В. Д. Андріяшка, вихованця львівської мистецької школи, який після закінчення інституту десять років працював художником-колористом Дарницького шовкового комбінату, а наступні десять (до переходу на роботу в інститут) – художнім керівником цеху декоративно-прикладного мистецтва виробничого об'єднання «Художник».

Вагомими творчими здобутками відзначена діяльність П. П. Печерного, нинішнього завідувача кафедри художньої кераміки та декоративної скульптури. Успішна творча й мистецька доля О. І. Владимірової (Подорванової) та інших викладачів.

12 жовтня 1999 року на базі Київського художньо-промислового технікуму створено Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука з двома факультетами – декоративно-прикладного мистецтва і дизайну.

Уже в липні 2000 р. майбутні студенти, вступаючи на факультет декоративно-прикладного мистецтва, могли обирати наступні спеціалізації: монументально-декоративний розпис, реставрація творів декоративно-прикладного мистецтва, художні вироби з кераміки, художній текстиль, моделювання костюму, моделювання етнічного костюму, художні вироби з дерева, художні вироби з металу. З часом у структурі кафедр факультету відбулися

зміни, обумовлені особливостями розвитку українського соціокультурного простору, необхідністю адекватної реакції вищого навчального закладу на запити суспільства та кон'юнктуру ринку праці. У ювілейний рік навчальний процес студентів дев'яти спеціалізацій на факультеті забезпечують кафедри: кафедра художніх виробів з кераміки (завідувач народний художник України, професор Печерний Петро Петрович); кафедра художнього текстилю і моделювання костюма (завідувач кандидат мистецтвознавства, народний художник України Жоголь Людмила Євгенівна); кафедра художніх виробів з дерева і металу (в. о. завідувача кандидат технічних наук Устинов Сергій Денисович); кафедра монументально-декоративного живопису (завідувач Лашко Василь Михайлович); кафедра історії та теорії мистецтва (завідувач кандидат мистецтвознавства, доцент, заслужений працівник культури України Міщенко Ірина Іванівна); кафедра живопису (завідувач заслужений художник України, доцент Полтавець-Гуйда Оксана Вікторівна); кафедра гуманітарних і соціально-економічних дисциплін (завідувач кандидат економічних наук, доцент Дяків Роман Степанович); кафедра фізичного виховання та безпеки життєдіяльності (завідувач кандидат педагогічних наук Голуб Валентин Петрович).

У рік 75-го ювілею КДІДПМД імені Михайла Бойчука факультету декоративно-прикладного мистецтва як унікальному спеціалізованому навчальному підрозділу ВНЗ належить особлива роль у розвитку декоративно-прикладного мистецтва на теренах Центральної, Східної та Південної України. Адже саме тут готують фахівців за всіма художніми спеціалізаціями: художня обробка дерева, художня обробка металу та ювелірне мистецтво, текстильні вироби, моделювання костюма, вишивка, кераміка, монументально-декоративний живопис тощо (за винятком спеціалізації «художнє скло»).

Факультет декоративно-прикладного мистецтва КДІДПМД імені Михайла Бойчука динамічно розвивається завдяки досконалій навчально-матеріальній базі, високому рівню професорсь-

ко-викладацького складу та належним чином розробленому навчально-методичному забезпеченню. На наш погляд, головне, що вирізняє факультет, є опора на багатющі традиції декоративного мистецтва минулих часів і їх інтеграція в сучасність, збереження власного «творчого обличчя» на унікальних теоретико-методологічних засадах соціокультурного феномену «бойчукізм». Засадничими принципами навчального процесу на кафедрах факультету є по-

глиблене вивчення та засвоєння культурно-мистецької спадщини українського народу – однієї з основних умов формування творчої особистості сучасного українця. Досягненню цієї мети присвячена щоденна творча праця в ім'я народу і Батьківщини науково-педагогічного колективу Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука.

Стаття надійшла до редакції 01.12.2015 р.

УДК 378.091:7.01:06.081

Політова Олена Аркадіївна,

*кандидат історичних наук, директор бібліотеки
Київської дитячої Академії мистецтв, м. Київ*

КИЇВСЬКА ДИТЯЧА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Серед нових навчальних закладів, які з'явились у період незалежності України, Київська дитяча Академія мистецтв (далі – КДАМ, Академія) займає особливе місце. Сьогодні Академія вже має свою неповторну історію, наповнену науковими й творчими зверненнями неординарних особистостей – членів педагогічного колективу та студентів. Про це свідчать численні видання й публікації, узагальненні в бібліографічному посібнику, що вийшов до 20-річчя заснування КДАМ [1]. Безперечно, найбільше творів належить засновникові та незмінному ректору Академії – Михайлові Івановичу Чембержі.

Композитор має великі творчі здобутки: симфонії, опери, балети, хоріві, інструментальні твори, музику до театральних вистав і кінофільмів, музичні твори для дітей. Про музичну творчість М. Чембержі написано чимало наукових статей. Водночас,

робота над згаданим бібліографічним посібником виявила необхідність узагальнюючої праці про сучасний стан реалізації концепції мистецької освіти в Академії. Мета нашої статті – стисло висвітлити основні результати реалізації концепції мистецької освіти в КДАМ.

На початку 1990-х рр., беручи участь у багатьох мистецьких проєктах як організатор, М. Чембержі переконався в необхідності створення умов для неординарного, оригінального функціонування мистецького життя, спрямованого на перспективу. У 1994 р. він виступив із пропозицією, підтриманою міською владою: створити в Києві інноваційний навчальний заклад, де б навчалися юні таланти, обдаровані в різних мистецьких галузях – музиці, хореографії, образотворчому, театральному мистецтвах [4, с. 11]. Головною ідеєю М. Чембержі було заснування навчального закладу, який прийматиме дитину з шестирічного віку й випускатиме в